

KOVID SÜRECİNDE TÜRKİYE'YE GÖÇ VE GÖÇMENLER

Arda SUFAN*

Kovid salgımına ilk olarak 2019 yılı Aralık ayında, Çin'in Vuhan şehrinde kurulan deniz ürünleri pazarında rastlanmıştır. Salgın; ateş, öksürük, nefes darlığı şeklinde bulgular gösteren ve insandan insana nefes, temas gibi yollarla bulaşarak kısa sürede dünya geneline yayılan bir virüs şeklinde tanımlanmaktadır. Veba, Kolera, Sarıhumma ve diğer geçmiş pek çok salgın gibi sosyal yaşamdan ekonomiye varıncaya dek toplumun tüm katmanlarında derin izler bırakmıştır. Kovid salgını ve beraberinde gelen yasaklar, 21. yüzyılın ilk çeyreğinde ciddi boyutlara ulaşmış olan küresel göç olgusunu da etkilemiştir. Göç kavramı en basit haliyle bir yerden başka yere gitmektir. Göçe kaynaklık eden pek çok farklı sebep olabileceği gibi başlıca nedenler olarak savaş, işsizlik, siyasî gerilim, dini, kültürel ya da sosyolojik etmenler sıralanabilir. Göç olgusu kendi içinde gönüllü, zorunlu, geçici, sürekli, iç ve dış göç şeklinde sınıflandırılmaktadır. 21. yüzyılda yoğun göç veren ülkelerin başında Afganistan, Türkmenistan, Irak ve Suriye gelmektedir. Asya ve Orta Doğu coğrafyasından gelen tüm göçmenlerin ortak adresi konumundaki Türkiye, en fazla sayıda zorunlu göçmene ev sahipliği yapan ülkedir. Türkiye'de geçici koruma altında olan toplam 5,5 milyon uluslararası göçmen bulunmaktadır. Göç güzergâhında yer alması, jeopolitik konum ve kültürel özellikler açısından avantajlı bir ülke olması, Türkiye'yi cazip kılan faktörlerdendir. Komşu ülkelere göre daha güçlü bir ekonomiye haiz olan coğrafya, göçmenler tarafından Avrupa'ya açılan bir kapı olarak görülmektedir.

Anadolu, konumu itibarıyla ve tarihsel süreçte geçirdiği savaşlardan ötürü yüzyıllar boyunca yoğun göçlere tanıklık etmiştir. Göç eden kimselerin devletler tarafından mülteci, düzensiz göçmen ve sığınmacı olarak reddedilmesi, bu insanların, göç ettikleri ülkelerde kaçak şekilde yaşamaları ve hayatlarını idame ettirebilmek adına kaçak işçi konumunda çalışmalarına yol açmaktadır. Bu açıdan Türkiye son yıllarda hedef ülke haline gelmiş, düzensiz göç akınlarıyla mücadele eden bir ülkedir. Birleşmiş Milletler'e göre göç eden nüfus, 2019 yılı itibarıyla dünya nüfusunun %3,5'ine yükselmiştir. Bazı ülkelerde yaşanan zorla yerinden edilmeye bağlı olarak 2010-2017 yılları arasında mülteci ve sığınmacı sayısında büyük bir artış meydana gelmiştir. Küreselleşmenin getirdiği kolaylık, uluslararası göç hareketlerinin giderek karmaşık bir hâle gelmesine neden olurken düzensiz göçün yarattığı çeşitli sorunlar, göçe maruz kalan ülkelerin sorunlarla tek başlarına mücadele edebilecekleri boyuttan oldukça uzaklaşmıştır. Kovid-19 salgını ile başlayan ulusal sınırları kapatma hamlesi, küresel çapta insan hareketliliği değişimini de yol açmıştır. Bu kapsamda Türkiye'de Mart 2020 tarihinden itibaren salgının etkilerinin görülmesiyle başta 30 büyükşehir ve Zonguldak iline çıkışlar geçici olarak yasaklanmış, ülke genelinde karantina ve sokağa çıkma yasakları uygulanmıştır. Zamanla bu kısıtlamalar tüm şehirlere yayılmış, sokaklarda kolluk kuvvetlerinin denetimlerinin artması ve insan yoğunluğunun azalmasıyla göçmen hareketliliği de engellenmiş, göçmen sayısında büyük azalmalar görülmüştür. Salgının başlarında uygulanan karantina süreci işsizlik sorununu beraberinde getirmiş, hayatın durma noktasına geldiği dönemde ekonomi de olumsuz yönde etkilenmiştir. Bu dönemde dünyanın pek çok bölgesinde olduğu gibi Türkiye'de de göçmenler, yüksek oranda kayıt dışı işçi statüsünde çalışmak zorunda kaldıkları işlerini kaybetme korkusuyla hastalığın bulaşma riskine rağmen çalışmaya devam etmiştir. Yine aynı sebeple Kovid-19 testi yaptırmaktan kaçındıkları da bir gerçektir. Bu noktada sağlığın tüm dünyada tehlike altında olduğu bir dönemde Türkiye'deki göçmenlerin en az toplumun diğer kesimleri kadar salgın sürecinin olumsuzluklarını deneyimlemek zorunda kaldıkları çıkarımını yapmak mümkündür. Ülkeye yönelik düzensiz göç hareketlerinde ise önemli ölçüde azalma

---

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler İkinci Sınıf Öğrencisi

yaşanmıştır. Öte yandan salgın sürecinde çevre ülkelerde olduğu gibi Türkiye'nin de sınırları kapama, seyahat kısıtlamaları faaliyetleriyle bu dönemde ülkeye düzensiz göç akışında önemli ölçüde azalma gözlemlenmiştir.